

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegraful ese de două ori pre septembra: Dumineca și Joi'a. — Prenumeratunie se face în Sabiu la expediția foiește pre afară la c. r. poste cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expediția. Pretiu prenumeratuniei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. car pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

N° 57. ANULU XX.

Sabiu, in 16/28 Iuliu 1872.

tră celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarhia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pre anu 12 $\frac{1}{3}$ anu 6 fl. Inserațele se platește pentru întâia oră cu 7 cr. și următoarele pentru a doua oră cu 5 $\frac{1}{2}$ cr. si pentru a treia repetare cu 3 $\frac{1}{2}$ or. v. a.

Alegerea in Brasovu.

Decurgerea alegerei la Brasovu a fostu impunatorie. Partea infratita, adeca români, unguri și nemți, vedindu ca la protestele loru cele multe inca n'a sositu nici o resolutiune, n'a desperat, pentru ca ea nu si-a pus sperantia numai in boieri, in fii ómenilor, ci in dreptatea ei si pentru pentru aceea asternu protestu la dieta. Români in specia au documentat maturitate politica, ei, neconturbati de calumniele ce li le arunca asupa-le meseriasii-pusieri politici, au procesu asiá cum trebuia sa proceda.

Din descrieri private astănu ca in diu'a alegerilor desu de diminetia resonau tréscurile de predileturile din pregiurului suburbiorum romanescu Scheiu.

Pre la 7 ore diminetia incepura a se adună inaintea gimnasiului romanescu alegatorii din cetate si districtu, români, magari si nemti.

Aci din mai multe vorbiri se vediu necessitatea de a se dă unu protestu contr'a procederei comitetului central electorale si apoi din parte-si protestatorii a suspende dreptulu loru de votare pentru tempulu cându comitetul central va fi conscris pre alegatori nu dupa arbitriu, ci in sensu legei. Si asiá cu stéguri natiunale cu musica pomira dela gimnasiulu romanescu in rendu câte patru insi preste 2000 alegatori, lângă care se mai adau-sa si alti incătu conductulu intregu a fostu compusu din 5000 barbati, in cea mai mare parte români.

Dd. magistrati sasești din Brasovu se era in-grigiti si proveditu cu militia multa, nu numai din locu, dara si din provincia (cu husari); ordinea cea buna si de pace a infratitorilor nu a datu ansa nimenui sa se plângă de ceva séu asupr'a cui-va.

Inaintea curtiei magistratului a statu conductulu si din senulu seu s'a dusu o deputatiune de 12 insi, a datu protestul si apoi cu musica si in ordinea cea mai buna s'a intorsu la gimnasiu de unde s'a dusu fia-care la ale sele.

Sasii au alesu singuri; bă a mai sedusu si pre nnu magiaru si vre-o căti-va nemti de si-au datu voturile pentru deputatii loru. Destulu ca Wächter si cu Trauschenfels capatara 1733 (?) de voturi. Dupa alegerea acest'a aru si 22,000 suslete (sasi) din cetatea si districtulu Brasiovului reprezentate si 50,000 suslete români, magari si nemti nerepresentate in dieta. Incheiamu cu proverbiu: Wenn der Esel glücklich ist, so geht er auf.....

Cum se tratéza de unii ómeni causele natiunei.

O corespondintia ne veni in dilele aceste din comitatulu Dobâcei. Nu vom vorbi mai pre lung asupr'a ei, ci o recomandâmu simplu cetitorilor. Din ea convinga-se apoi despre procederea unor barbati inteligenți ai nostri, carii facu din caus'a natiunie o causa secundara, cu carea se jocă dupa cum li vine la socotela.

Eata corespondintia:

F. S a n t - p e t r u , 6 Iuliu.

Dle redactoru! O trista circumstantia me in-démna a luă condeinu publicităție a mâna. Este destulu de cunoscutu ca alegerele dietali au provocat pre fia-care patriotu, prin urmare si pre fia-care românu, a implini o datoria sacra, de carea este aternata si esistintia natiunei sele. Convingerea acest'a a petrusu pre toti români din părtele nôstre si cu bucuria au aplaudatu ide'a conferintei din Sabiu din 5—6 Maiu, prin carea s'a delatorat nedemn'a passivitate séu inertia si s'a primitu si din partea românilor activitatea ce sustiene pre omu in demnitatea sea, ce in specialu pentru români are sa desgrăpe o natiune intréga din ruinele căte le-a aruncat tempulu si poporele conlocuitore cu politica loru egoistica asupr'a-le.

Din aceste de mai susu ve puteti intipui cum ni saltan inimile de bucuria, cându primiramu cea dintâi scire provocatorie dela comitetulu resp. clubulu ce se constituise in Gherla, prin carea ni se anuncia activitatea si nouă, cari eram demultu in convingerile nôstre pentru activitate. Totu clubului anuncia tienerea unei conferinti la Panticeu, carea in 7 Iuniu a. c. s'a si tienutu, fiindu adunat la disulu locu o mare multime de poporu.

Adunarea acest'a s'a intielesu si a conclusu participare la alegerele dietali si a statoritu si unu candidatu in persón'a dlui advocatu Augustinu Munteanu din Gherla.

Alegerele se apropiă totu mai tare. Comitetul impartasiesce protopresbiterilor români si acestei preotimie provocări in cestiunea alegerei, si protopresbiterilor li si succesera a se convinge, ca si acei ispititi cu câte unu pretiu de 2—3 fl. de votu inca suntu cu tropu si suslu pentru unu deputat român. Insuflarea era mare si acest'a a facutu de fia-care indreptatit s'a interesatu de dreptulu seu si asiá voturile românilor se immul-tira incătu eram siguri de invingere.

Candidatulu nostru, de-si mai patiente credinciosu in caus'a nostra, totusi, ca sa ne convinga ca aderăza inca la conclusele adunării si la dorintia poporului, se adresăza cu mai multe epistole către ómeni de influența si provoca prin trensii pre români sa staruiésca la votarea pentru unu român.

Spre mai mare incredere a publicului cetitoriu despre cele dise sa-mi fia permisu a produce si o un'a din epistolele candidatului nostru, adresata unui dintre protopresbiterii români:

Gherla, 1 Iuliu 1872.

Onorate domnule! Se apropia diu'a alegerei de ablegatu, mi pare reu ca eu nu despunu de tempu si de mid lóce sa umblu si eu facendu processiune pre la alegatori;

conferintia dela Panticeu m'a candidatu, nu amu sperantia sa reesu, dara mi va fi destula man-giere si principiu inca va fi salvatu, deca ómenii cei mai de tréba si inteligenția voru volisá pentru românu, voturile cumpurate cu bani nu au pondă moralu;

cu deosebire dela conferintia din Alb'a-Iuli'a s'a respondit faim'a ca voi abdice; inse alegatori m'a candidatu, a abdice fără consensulu loru nu aru si lucru de onore, pentru aceea voi stă la lupta cu cei putieni credinciosi căti voru si.

Alaturatele provocări bine-voiti a le impari cu graba prin parochii si a face ca sa le ceteasca preotii inaintea poporului.

Aru si bine sa ne destinam unu centru unde sa ne intalnim de es, cei de pre valea Panticeului in susu la Oidohaz'a, cei de pre valea Ascileului la Dragu; cu totii amu convenit apoi la unu locu anumit in Hid'a, nu aru si bine la cas'a parochiala? ori-unde dici?

Alu d-vostra sinceru stimatoriu

Aug. Munteanu.

Dupa lóte aceste ce se intempla?

Poporul se adona in 8 Iuliu la Hid'a, căci acolo si stunci s'a tenu tu alegerea, iera candidatulu nostru din Panticeu Augustinu Munteanu, pre la 11—12 ore, vine si retrage candidatur'a sansa si se cara pacioclo.

O parte amu remasu incrementi de o temeritate asiá perfida si executata cu atât'a cinismu. Poporul inse si o parte din preoti venira in conflictu cu totalu candidatului, prot. gr. cat. din Vajda-haza Vasiliu Munteanu, si era pre aci sa mai suferim si alu doilea blamagiu si mai detestabile. Bietii ómeni din poporu erau indignati pâna la inversiunare, preotimia nu scie cum sa-i imbunedie si cum sa domolesca just'a exacerbatiune asupr'a inteligenției ce tradéza natiunea sea propria. In sgomotulu celu mare audiai strigate: „Ne-a man-

catu Munteanu viitorul nostru etc. etc.“ Ba prin poporu se mai murmură si ca aru si primitu bani cu mile, pentru că se urmedie asiá — despre ce eu nu potu sa sciu deca e adeverato.

Români unii s'a dusu pre acasa altii au mai capetatu căte căti-va florini si asiá au votat unu deputat român; usioru lucru fu dura sa reese Georgiu Banffy deputatu.

Asiá s'a intemplau la noi, asiá amu patit cu candidatulu din inteligenția nostra.

Dle Redactoru, nu sum pessimistu, dara ve asecurez ca prin asemenea apucaturi inteligenția nostra perde din dì in dì din autoritatea ei inaintea poporului. Si nici nu e mirare cându se pôrta ea dupa cum ne arata casulu de fată, si cum se pôrta ea cum ni arata conferintia din Alb'a-Iuli'a, carea a cadiutu că o grădină pre caus'a nostra natiunale.

Spre a completá corespondintia mea aveti bunatate si publicati si provocarea comitetului din Gherla, ca sa participam la alegeri.

Unul care a fostu de fată la tête cele de mai susu.

Frati alegatori!

In conferintia tienuta la 18-a a lunei curente in Panticeu v'ati desemnatu candidatulu de ablegatu in persón'a d. Augustinu Munteanu advocatu.

Luându notitia despre acestu actu, ve esprimam bucuria nostra pentru ca români din comitatulu Doboci au sciatu sa se unescă in aceea convingere, ca pre român românulu lu pôte reprezentă mai sinceru, căci acest'a scie ce-lu dore pre românul si a desemnatu unu barbatu, care va sci sa fia credinciosu natiunei sele, si va aperă interesele ei, in marginea legoi.

Avemu român candidat, maic'a nostra comună, natiunea nostra poftescă sa ne dâm votulu pentru român;

precum intre ómenii singurasci, asiá si intre natiuni suntu diferintie si interese contrarie, care se potu impaci prin legi drepte, ce se aducu cu invoiearea domitorisui prin barhati descepti, cari cunosc dorerile si voiesc binele si a unei si altei natiunile.

Dara deca noi din a nostra natiune nu vom avea pre nimene, care sa descopere legislatiunei dorintele românilor, prea firesco acelea nu voru si bagate in séma,

Fostau printre poporu si din partea dréptă si din partea stanga (cum se numesc) ómeni, cari au cerutu votu pentru candidatulu loru; v'au facutu promisiuni — amagitoare —

amu andutu dicându, ca deca tieniti ca imperatulu, si voiti a intră in gratia Inaltatului imperat — dati votulu la drépt'a.

D'a noi român tienem cu Inaltatul imperat, iubirea către Majestatea Sea este înradacinata in anim'a fia-cârui român;

dara preabunulu nostru imperat cu aceea a datu tierilor constitutiune, că poporele sa-si scopere dorintele loru libere,

apoi noi intre lóte impreguriările si neasururile amu fostu credinciosi Majestătiei Sei si nu ne-amu nevrednicit de Inalt'a sea gratia;

vi s'a promis de alta parte micsiorarea greutățile, stergerea timbrelor, monopolului de tabacu si altele.

Fratilor români! fără greutăți nu se pôte sustine tiér'a,

greutățile ce le sci portă alta natiune, si românu le va portă, căci românu in iubirea patrici si inaltatului domitoriu nu voiesce sa fia intreacut prin alte popore.

Dara avemu noi multe, pentru care trebuie sa lucre ablegatulu nostru, de exemplu:

Că greutățile să se impărtășească cu dreptate după poterile săcărui, — și că veniturile tierei și binefacerile constituuiene să se impărtășească spre binele tuturor; și că drepturile constituuiene să se impărtășească în proporțiunea greutăților ce le portămu; avem dreptul de a cere, că în instituțiile de învățământ ce se susțin din banii tuturor, să se propuna scîntele și în limbă nostra;

avem o națiune, maică nostra, a cărei fii auversat sângelul pentru apărarea tuturor din tierra; națiunei acestei trebuie să-i castigăm drepturile ce ei competă după legea naturei, avem biserică nostra ce ne-a măntuit limbă și naționalitatea nostra de perire, bisericăi acestia trebuie să-i eluptăm drepturi autonome — trebuie să trăim frata cele-lalte națiuni, dără frăția între popore prin dreptate se susține,

dără cete trebuințe de totă dilele mai avem, voi scîti căror parinti au asudat pentru moșioră ce aveti cu cătu necasă aveti să ve luptati, scîti certele pentru dreptul de pasiune și lemnarită, care încă ascăptă o regulare drăptă;

pentru aceste și mai multe asemenea dorințe de ale noastre are să se lupte candidatul nostru, care nascut din senul poporului semtiesce pentru acesta.

Acum punetă-măna la anima deca ve este dulce aducerea aminte a strămosilor nostri; deca sperati în viitorul copiilor vostru și a națiunei; deca ve iubiti limbă dulce, în care vă crescută maică bună; și deca ve iubiti legea și biserica, în care ve rogăt lui Dumnezeu, și care până la césulu din urma ve impărtășesc măngaierea susțesca și sănătele faine; dati votul vostru candidatului național român.

Un'ă mai avem de a ve spune.

Pentru votisare da legea libertății deplina, nimeni nu ve pote impune, pre cine să votisati, — scîti diregatori, carii infiica pre omeni și dau porunci cui sa-i deo votulu, gresiesce in potrivă legei și suntu vrednici de pedepsa.

Dati votulu acolo unde ve trage soțietulu și conștiința — deca cine-va din convingere va dă votulu la ne român, nu pecătescă că acelă, care în contră convincerei sele da votulu seu pentru boni, celu ce-si vinde dreptulu seu pentru bani nu este vrednicu de acestu dreptu.

Banul acesta căstigăt pre cale nemorală nu are sporiu, scîti istoria lui Iudă, care a vendut pre Măntuitorul nostru.

Grigiti, că pentru acei banisori, cei primiți, să nu ve blasphem nepotii și stranepotii vostru.

Dreptul constituuien și dreptul de alegere nu se poate vinde pre bani.

Este imoralu a împărții bani, dără bani, cari iau primiți unul său altul nu-i legă conștiința, — pentru aceea și aceia, cari au primiți bani dela unii său alii potu să dea votulu loru cui vorbă, fără că să se pote cere indreptu bani cinstiți cu scopu imoralu.

Fiti tari în convincere, fitti un'ă, și cu poteri unite sa alegem pre candidatul nostru.

Dumnedieu cu noi!

Gherla la 22 Iunie 1872.

Comitetul.

De pre malulu Maresului, în Iuliu 1872.

Națiunea română din Transilvania, și situația ei din prezentu și ultimii cătu-va ani trecuti ni se infăsișă asemenea unei diferențe de otare a 3 comune, pre cari ni vine să le punemus asă: un'ă română cu 2000—3000 locuitori, în procesu cu un'ă ungurăscă constatatore din 1000—1200 locuitori, care cu vătămarea dreptului răsărit la comunei românești prin ce comună a suferit multă daună, — și cu un'ă sasescă cu 600—800 locuitori dără cu otarul mai intinsu că a comunei românești cu asta pentru marginile otarului.

Dela judecătoria competenta s-au tramisu cătușunile de infăsișare a totă 3 comunele, cându în comună română unu „Gură Satului” se apucă și-i castiga pre cătu-va saten desmierdati inca, și începu a agita că comună sa nu tramita plenipotențial la judecătoria pre diu'a otarita pentru pertractare atâtul cu comună ungurăscă cătu și cu cea sasescă, ca asă facendu, judecătoria nu numai că va include calea comunei ungurești din otar, nu numai că nu se atinge de otarul ei, ci va deveni constrensa a dă și parte de aceea de otar, care comună sasescă o aru și fostu ocupatul ore-cându dela alte generații ale națiunei române cu viole-

nia și cu nedreptu, inderetu. În zadaru s-a apucat parochialu localu, notariul și judele comunulu a statu pre saten că sa tramita reprezentanti la judecătoria la pertractare, căci altmirea se pote pericită caușă, căci o parte de saten eră fanatisata de Gură Satului și companionii sei, și asă plenipotențial din comuna română nu se infăsișă, ierà judecătoria o contumacia și prin sentința mai taia o parte din otar pentru comună sasescă, și decreta purtarea proceselor din partea comunei române pentru cele două contrarie.

Dar secretulu s-aru desvali: că „Gură Satului” și consocii sei au fostu cumpărați de comună sasescă cu bani, și de aceea au impedeat transmiterea reprezentantilor comunei la pertractare, și au tradat caușă comunei, ierà satenii pagubiti aru dă după tradatorii și în primă furia le-aru face judecată merita.

Déca stâmu a ventilă conferința dela Mercurea inscenată de corifeul din Zernesti și convocata de matatiosulu nemiloru dela potere sub absolutismu, sub presedintia cărui se decretă pernițiosă passivitate — pote cu influența alorū 10,000 fl. cari se învertea în Mercurea în diu'a memorabilei conferințe (vedi „Telegr. Rom.” nr. 93. 1871 acor.) a cărei triste și durerose urmări în detrimentul inteligăției, a causelor naționale și a poporului român ne-au fostu, ne suntu și ne voru fi forte sensibile.

Să eata „bravii triumviri” asă și omenesc „Federatiunea”, se imbuldiră și neindreptătiti convocă conferința din Albă-Iulia, unde se decretă de nou passivitatea cu scopu de a aduce și de aici incolo daune immense națiunei. Să eata vedemus în „Gazeta” consemnarea acelorū 214 membri ai acelei conferințe, dără ne-aru placea să ni spuna „Gazeta” care dintre aceia au fostu pentru, și carii contră passivităței, și amu vrea să celimu în „Gazeta” votulu separatu a lui Ladislau Vajdă, *) și apoi déca ne-aru și permisu amo dice domnilor parochii ai nostri, ca pâna cându alergă la conferințe convocate de omeni nechiamati aru și mai hine să remâna a casa, și sa se ocupe cu luminarea poporului și cari innăta în saracie, că ei sa fie mai muncitori, castigatori și crutatori de ce castiga, castigulu sa nu-lu dee de locu la jidani pentru vînărsu, căci traimu în tempuri grele; și apoi déca amu și ascultati amo rugă pre decretatorii passivităției dela Albă-Iulia, sa provoce pre „bravii triumviri” și pre tat'a loru — pre cari noi din parte-ne și provocămu, — că sa arate în ore-eare fățu română nescari fapte reali ale loru în folosulu binei comuni, alu națiunei și alu poporului român, căci nomai a se aserli în capulu trebilor de conducători și a nu convinge poporul despre fapte bune, nu e de ajunsu! Pentru alesulu deputatu în opidulu Hatiegul Elia Macelaru și cea mai buna ocazie, ba alegatorii lui aru trebui să prelindă a-si dă un ratotinu despre foloselle passivităției dela Mercurea etc. Apoi déca ni este permisu amo mai dorii, că „bravii triumviri” să demintășească invinuirea din „Patria” nr. 69 a. c. că stau în soldulu inimicilor Ungariei etc., ierà déca asta nu aru face să se considere că declarati de tradatorii a causelor naționale.

X.

mai serace; apoi comunicând ordinatiunea acăstă cu organele locali ale fesce-cărei comune, dela fesce-carea epitropia parochială sa incasezi cu totă grabirea pretiulu de prenumeratiune pre semestrul alu doilea alu anului corinte scolaru 1872. anume: dela comunele mai bune căte 3 fl. ierà dela cele mai sorace căte 2 d.; în fine sumele incasate sa le administredi aicea mai multu pâna la 15 August a. c. pre lângă o specificare exactă după comune.

Fiindu ca făoiă acăstă afară de partea oficială va conține un materialu amplu pentru desceptarea, orientarea și instruirea publicului bisericescu, și preste totu pentru edificarea creștinilor nostri în partea intelectuală și morală, — de acea se ascăpta conformu §-lui 6. din programu: că afară de prenumeratiile obligate din partea comunelor, fesce-care protopresbiteru și preotu, fesce-care inspectoru scolaru și învățătoriu, cu preferinția sa prenumere făoiă acăstă pre partea sea, și consistoriul nu va lipsi a tienă in evidență organele subalterne, pre preotii și pre învățători, după cum aceia voru imbrăcișă prin prenumeratiune acăstă intreprindere de interesu comunu; rezervându-si notele sele pentru aceia, cari nu cum-va din recela către interesele noastre comune s-aru sublitrage dela sprințirea acestei intreprinderi.

Totu in rationile atinse mai susu se ascăpta: că atâra de organele bisericesci și scolastice, încă și ceia-lalti carturari ai nostri iubitori de lumina, sa concurga cu totă potere la susținerea acestei făoiă: că făoiă nostra sa fie in stare de a corespunde cătu mai esactu devisei sele, ce se exprime prin insusi titlu ei, și sa pote aduce și ce va folosi materialu pentru eparchia nostra îngrijorată eu atâta necesități. De aceea prestitulatul domnă tea, apoi inspectorii cercuiali de scole și cele-lalte organe subalterne, preotmea și învățătorii, ve-ti face totă cele posibile, că la făoiă acăstă sa se adune cătu mai multe prenumeratiuni; asecurându-se nainte recunoștința tuturor aceloră, cari și în parte se voru distinge prin rezultate bune.

Pretiulu de prenumeratiune pentru comunele bisericesci este celu espusu mai susu; ierà pentru alii e 6 fl. la anu; prin urmare pre semestrul alu doilea alu anului curent 3 fl.; înse editură foiei este autorisata prin §§. 7. și 8. din programu, a scarită prenumeratiunea pretilor și a învățătorilor cu dotatiuni slabe dela 6 fl. la 4 fl. prin urmare pre unu semestrul dela 3 fl. la 2.; în a inca după impregiurări a tramite pretilor, învățătorilor și comunelor de totu serace făoiă acăstă gratisu, numai cătu aceia se anticipate portul postal, care pre semestrul acestă cu număr rotundu face 50 xr.

Pentru a se poté luă in consideratiune seraci a acelor comune, preoti și învățători, cari socotu a cere provederea loru gratuita cu făoiă oficială — e de lipsa; că respectivii pre calea protopresbiterală sa-si promoveze aici rogararea loru, sprințita cu atestatul de seracie, și sa tramita totu-odata portul postal espusu mai nainte.

Cu deosebire vine de a se atrage atenținea organelor noastre bisericesci și scolastice la §-lu 5. din programul foiei, după care publicatiunile oficiale, — unde se pricepe totă ordinatiunele consistorielor și ale altor foruri din eparchia, cătu numai se comunica prin făoiă oficială — au potere obligatorie pentru organele subalterne și pentru toti eci'a, pre care i privescă. Asă dără organele subalterne au sa fie interesate de făoiă acăstă oficială și pentru a luă notitia de totă ordinatiunele superioare, fia acele publicate pre alta cale său bă.

Nu e mai puținu interesantu pentru publicul nostru bisericescu rubrică inseratelor, său a publicatiunilor tacsabile, carea e provedita in programu la §. 3. sub e) și e menită pentru concursuri, edicti și astu-feliu de anunțuri tacsabile. Pentru astu-feliu de publicatiuni esite de trei ori in fățu, tacs'a e fixata in urmatorulu modu: pentru o publicatiune, ce cuprinde spațiu pâna la 20. linie adeca cam 150. cuvinte in tiparul garmondu, tacs'a e 3. fl. preste acăstă pâna la alte 10 linie adeca de totu cam pâna la 220 cuvinte 4 fl. ierà mai susu 5 fl. intielegându-se in aceste sume si tacs'a eraria la timbru.

Suntu dără avisate prin acăstă totă organele subalterne bisericesci și scolastice: că totă publicatiunile sele oficiale, precum: concursurile, citatiunile edictali și altele de asemene natură, dela 1. August a. c. inainte, sa le tramita la episcopia diecesana din Aradu, că la editură foiei oficiale, pre lângă tacs'a espusa mai susu; intielegându-se de sine, ca prin acăstă nu e oprită a se tramite astu-feliu de publicatiuni totu-odata si la alte foii publice, decătu o

*) Tocmă se publică.

nu oficiosa numai de acele se poate face, cari s'au publicat in fóia oficială.

Fiindu ca fóia nostra oficială nu poate apărea chiar la începutul semestrului; prenumeranții vor primi dreptu desdaunare pentru tempoul întârziar al Statutului organic al bisericei noastre române greco-orientale din Ungaria Transilvană în editiunea nouă indreptată și ampliată cu un indice alfabetic al coprinsului, a cărei necesitate se semnează mai prezentindenea.

In fine sta în interesulu comunelor bisericesci și cu deosebire a organelor locali: că fóia oficială „Lumină” să se pastreze la fiecare comuna cătu se poate mai bine. Dreptu aceea antistele locului alu fiecare-cărei a comune, adeca parohulu, care după normele existente are a portă grige de trebile scripturistice ale parochiei, e detorui sub respundere personală a adună din numeru in numeru fóia acésta, a o pastră bine la locu scutită de totă stricarea, apoi la capetul anului a o legă pre spesele bisericei in tablătari, și astu-seliu de colectiune a o pastră pentru totu-déun'a in starea cea mai buna, chiar asiă, că și cele-lalte protocole și diurnale ale oficialui parochialu; iéra protopresbiterii au deținția, mai adeseori a vizită intre cele-lalte și starea acestei colectiuni de foi oficiale, și la casu de vre-o neorenduie a face insusi, său după impregnărări — a cere lecuire dela superioritate.

O copia a ordinationei prezente se tramite tuturor domnilor inspectori cercuali de scole, pentru a pasă paralelu cu domnii protopresbiteri facia cu învățatorii din cercurile submanuale, și a întreprinde totă cele posibile pentru sprințirea foiei noastre oficiale.

Faceti dura domnilor protopresbiteri, inspectori scolari, preoți și învățatori! prin unu concursu caldorosu posibila reesirea acestei întreprinderi, dela carea se ascăpta fōte multă in cea ce privesc ordinea bună in administrationea eparchială, deschepere și luminașa poporului, și prin urmare prosperearea bisericei noastre naționale!

Aradu 6 Iuliu 1872.

Consistoriulu gr. or. aradane,
Mironu Romanu
Archimandritu și Vicario aepescu.

Proiectu de programu,
pentru edarea unei foi periodice, că organu oficialu alu eparchiei române gr. or. aradane.

§. 1. In anulu curintă solaru 1872 va intra in viță o fóia periodică, că proprietatea și organu oficialu alu eparchiei aradane, sub titlu: „Lumină”. Fóia bisericescă, scolastică, literaria și economică. Organu oficialu alu eparchiei române gr. orient, aradane.

§. 2. Fóia va fi in editură episcopiei diecesane de comunu de două ori in septamâna, pre o cōla mica, in formatu folio, sub redactiunea unui membru consistorialu său a altui individu qualificat și insarcinat cu acésta prin consistoriulu diecesanu plenariu din Aradu.

§. 3. Coprinsulu fóiei va fi:

a) In partea oficiale: ordinationile normale ale ambelor consistorie in textu autenticu, precum și alte publicationi oficiale netascibile, care se edau dela vre-o autoritate bisericescă ori scolastică.

b) In partea scientifică: articuli instructivi și disertațiuni din diferitele ramuri ale științelor; didactică pentru preoți și învățatori; cuventări ocazionali, și ori-ce elaborate și discussiuni de valoare in sferă literaturăi bisericesci, precum și asupra drepturilor, organizațiunii și administrațiunii bisericei și scolii.

c) O rubrica separată va fi deschisă pentru corespondenție de interesu publicu, care sa infăsiede momentele mai considerabile din viță și societatea noastră bisericescă, cu eschiderea lărușului politicu.

d) Alta rubrica va fi menita pentru sciri și nouătăți mai menute sub titlu „Varietăți” in carea cu deosebire voru ocuce stramulările intemperate in statul personalu bisericescu și scolasticu.

e) Fóia se va încheia cu o rubrica destinată pentru publicationile tascabile, unde se intielegu mai alesu publicările de concursuri și citatiunile edictale, in fine anunțuri și inscripții, ce nu stau in contradicere cu spiritul unei foi de acésta natură.

§. 4. Fóia „Lumină” nu poate publica atacuri directe contră decisiunilor congresului naționalu, sinodelor eparchiali și contră mesurilor

aceloru consistorie eparchiali, ale căroru organu oficialu este ea.

§. 5. Publicatiunile oficiale au potere obligatoră pentru totă organele subalterne și pentru toți, pre cari ii privesc aceleia.

§. 6. Comunele bisericei suntu detorie a prenumeră fóia oficială din mediulocelor loru proprii. De asemenea se astăpta, fiindu interesulu și necesitatea evidinte, că fia-care protopresbiteru și preotu inspectore scolaru și învățatoriu confesionalu sa prenumere acăsta fóia.

§. 7. Pretiulu de prenumeratiune pentru comune se statoresc in două clase; adeca pentru comunele de o stare materială mai buna cu 6 fl. pentru cele mai serace cu 4 fl. la anu; iéra pentru particulari pretiulu de a rendu este de 6 fl. la anu; insă preotilor și învățatorilor cu dotării pre slabe, fóia se va dă cu 4 fl. iéra in casu de totala seracia și gratisu pre lăngă anticiparea portului postal.

§. 8. Clasificarea comunelor și a salariului preotilor și învățatorilor o voru face respectivele consistorie, și o voru transpune la editură foiei, carea e autorisata a acordă favoruri comunelor, pretimei, și învățatorilor după dispusetiunea §-lui precedente.

§. 9. Pentru publicatiunile, ce cada sub taxa, afara de taxă timbrului se va responde la fondul foiei o taxă de insertiune, carea din tempu in tempu o desigă consistoriului aradanu plenariu cu bagare de séma că aceea sa fia cătu se poate mai moderata.

§. 10. Redactorulu e responsabilu fatia cu autoritatele de presa și cu consistoriulu, respective presidiulu consistoriale. Consistoriulu plenariu pentru tempu, precătu elu nu este adunat, delégă lăngă presidiu inca 4 membri, dintre cari doi celu putieni, cu presidiu voru forma comisiunea redactiunale, carea in casuri de lipsa va controla redactiunea.

§. 11. Redactorulu se va provede en o retrimitere regulată și corespundetoria lucrului seu.

Spesele se voru imprumută din rubrică specialeloru neprevedute ale consistoriului, iéra la casu de necesitate, din altu care-va fondu disponibilu.

§. 12. Încetarea foiei din cause externe se poate întemplă numai pre temeiul unui conclușu alu si nodului eparchialu.

§. 13. Din partea senatului episcopal alu Aradului se va dă socotă sinodului despre venite și spese; iéra castigulu se va adauge la fondul diecesanu.

Consistoriulu română gr. or. aradane.

Sabio, 4/16 Iuliu 1872.

Domnule redactoru! In nr. 50 alu jurnalului d-vostre s'a publicat rezultatul alegerei dietali in Sabiu și cauza că români au remasă in minoritate să aascrușu intre altele și giurărei: „ca in comisiunea centrală au fostu doi notari români, cari său n'au vrut său n'ausciu ce cere legea, cea de altminteră destul de asupritore, pentru că sa fia admisă cine-va la dreptul alegerei”.

Pre tempu conscrierei a binevoitoi in aderu unu domnou a ne splică legea și a ne spune pre autoritatea domniei sele că „aruncaturi” nu mai există, ca prin urmare totă dările, afara numai de darea personală, aru și „dări directe de statu” și aru veni a se compută in censu intregi și nescadute, asiă cum suntu prescrise in tăbelele de dare, și fiindu că noi nu putem intielege legea asiă și indreptatul către domnul ministru următorulu telegramu tradusu aici după originalulu germanu din cuventu in cuventu:

„Excellenței Sele dlui Ministru de interne

Bud'a.

Comitetulu centralu alu scaunului Sabiu reduce quotele de dare ale unoră sub censu prin subtrageri enorme că aruncaturi, precum contribuțiunea desarcinării pamantului. — Acela subtrage 30% din darea pamantului, caselor și venitului. Fiindu că astfelu de aruncaturi nu mai există și reclamatiunile se incepu astădi, ne rugăm pentru ajutoriu grabnicu, esplicare.

„Clubul activiștilor români”.

Reflectămu la art. de lege din an. 1868: XXII. §. 12. XXV. §. 2. și XXVI. §. 6. 7. și 9, la usul de pâna acum și din totă țără, la instrucțiunea in. guvernă dto 10 Ianuariu 1866 nr. gub. 895. p. 12 c., ordinationea in. ministeriu de interne de dto 13 Ianuariu 1869 nr. 802, instruct.

minist. de dto 16 Aprile a. c. nr. 10,659 p. 2. d. și p. 13. c., ordinationea minist. de dto 28 Aprile a. c. nr. 12,331. —

Ca legea este destulă și inca mai multă de cătu „destul de asupritore” subscrimu și noi, nu vomu inse sa inmultim numerul alegatorilor români prin mediul neieritate, *) pentru că nu ne aru placea sa rosimu mâne poimăne de faptele noastre.

Rugandu-ve cu totă amicabilitatea sa binevoiti a dă acestei scrisori locu in pretiuitul jurnalul alu d-vostre remanemu **)

Ai cnoaretei redactiuni

stimatori:
Iuliu Muciș Urechia,
notariu in Resinari.

Dimitriu Florianu,
notariu in Saliste.

In „Poporul” ceteiu următori articula:

Politica ce trebuie sa urmămu.

Mai multe foii straine se ocupă fōte seriosu cu visită Imperatului Franz-Josef la Berlinu. Intre aceste foii vomu că, mai cu deosebire, fóia „Sperner”, „Allg. Zeitung”, „Neue Freie Presse”, „l'Italie”, și „Mémorial diplomatique.”

Ceea ce este curiosu este că mai totă acesto foii, mai multă său mai puțină oficiose, și dispută pretențiunea de a face inalta politica in comptul Orientului, politica pre care unele foii dela noi nu mai prin semtiul rasei său alu ratacirei o infacișiză cu nisice colori cu totul altă decât aceea pre cari le descrie chiar „l'Italie”, fóia politicei dlui de Bismarck, cu penelul său imprumutat de omulu de statu alu Germanieei.

Dupa aceste foii, intelnirea celor doi imperatori are scopul cu totul politicu: ei se intelnescu pentru a-si croi planul cum sa dispună mai târziu, mai bine și mai siguru, de sōtea poporului celor mici și de slabiciunea său inceptiă celor mari.

Orientul este acea parte a Europei, care nu lasă sa dörme pre puternicii actualităției: aci totă privirile suntu indreptate și congiuriunea este vedita.

Dupa „Neue-Freie-Presse”, Italiă, Austria, Germania și chiar Anglia suntu cele patru poteri cari au sa formeze o alianță cu scopu de a solidifica basă politicei dlui de Bismarck, întreprinsă inca de multă și pusă in execuțare inca din anul 1870.

„l'Italie” ne spune într-unu număr trecutu, vorbindu de Austro-Ungaria, ca ea este acea putere menita a avea rolul civilisatoriu la gurile Dunărei, și acum in urma ne spuse, in altu număr, ca va reveni asupra văii Dunărei, facia cu rolul civilisatoriu alu Austro-Ungariei la gurile Dunărei.

Fóia politicei dlui de Bismarck se gasesc fōte de accordu, mai cu séma acum in urma, cu sora sea din Parisu „Mémorial diplomatique”, care face politica nemtiesca in valea Rinului.

Sa nu fia adormiti de vorbe pompoșe acei cari au de a face cu aceste foii: sa caute a celi bine printre virgulele puse cu atâtă abilitate de diplomati din Berlinu și Viena, și incătu privesc pre „Neue-Freie-Presse”, sa nu uite unu minutu ca ea este fóia jidovescă și ca urmaresc vechiă politica a principelui de Metternich.

O intrevedere intre imperatulu Austro-Ungariei și acelă alu Germanieei, e considerata de presa europeana că efectulu unui mobilu politicu: Austria, Germania, Italiă și Anglia suntu acele putere, ne spun cele cinci foii mentionate, cari au sa dispună pre viitoru de sōtea Europei și mai cu séma de sōtea tierilor celor mai mici.

Lasându la o parte totă reflectiunile foilor straine, sa judecămu după fapte, atitudinea tuturor cabinetelor.

Cu caderea imperiului său mai bine cu caderea Franciei, politica Orientului este lasata prédă capriciului diplomaticu alu poterilor de cari vorbesc intrevederea dela Berlinu.

Italiă, in care ne impusesemu totă increderea, Italiă cărei a adunarea româna i tramitea cu entuziasmu adrese de multiamire pentru unitatea ei,

*) Dara alu sasilor prin negligentă censurări foilor de contribuție?

**) Ni aru și parutu fōte bine de că rectificarea se poate preveni prin fapte cari sa nu dea ansa la nici o invinuire.

R.

R.

scie publicul român ce ne-a facut în cestiunea jidovilor; acăsta sora a noastră a cerut o conferință și drepturi politice jidovilor, a cerut o stergere a autonomiei și independentiei noastre, impinsă de interesul cu totul personal, interesul pre care spiritul său de conservare său de concușta politică a facut-o să uite ori-ce sentimentul.

Itali'a s'a manifestat în această ocazie cu totul în contră noastră, și „l'Itali'a“ lăsă după Bismarck, a început de pre acum să-si versă folcul în contră autonomiei noastre seculare, căci a spus că Austro-Ungari'a este chiamată a juca un rol civilizatoriu la gurile Dunării, acăstă va să dica nici mai multu nici mai pucinu, ca Austro-Ungari'a este chiamată că să jocă unu rol de concușta la gurile Dunării, rolul atât de vatematoriu autonomiei și independentiei noastre, și pre care lu cauta în ori-ce ocazie foile oficiale și oficiose ale Austro-Ungariei.

Déca intrevaderea între imperatulu Germaniei și alu Austro-Ungariei are unu scopu politicu, déca Itali'a are amestecu in alianța pre care o cauta foile după Bismarck și cele nemiesci, apoi atunci, potem asigură de pre acum, ca Itali'a nu este acea potere care sa jocă rolulu Franciei de sub Imperiu în Orientu, și mai cu séma in privint'a noastră.

Itali'a ne spuse mai dilele trecute ca ea nu voiesce sa scie nimicu de sor'a sea dela Dunare, ca politic'a sea este aceea a după Bismarck; și ca, că și Englter'a, nu este decât unu satelit alu politicei germane.

Ce voiesce cine-va sa accepte dela Itali'a, sor'a noastră, când ea se inclina înaintea politicei germane, și când cu atât'a facilitate impinge pre celealte cabinete că sa ne slergă din carteza cea mare, din carteza concertului Européu?

Nu ve insielati prin sentimente de rasa, dloru cu politica pretinsu națională; acăsta politica nu este a latinismului, este a după Bismarck, marele omu de statu alu Germaniei.

Sentimentele unei politice sincere și de rasa nu se manifestă prin o singura fătu — prin „l'Itali'e“ de exemplu, — ea se manifestă prin fapte, prin meetinguri și nu prin o pornire că aceea in cestiunea israelitilor; putem afirma cu certitudine — prin cele petrecute acum in urma — ca Itali'a este mai putinu amica nouă decât chiaru Francia republică... Francia republică (!) care pune pre representantulu seu din România că sa restabilească jurisdicțiunea consulară și sa lucreze chiaru din totu puterile in sensulu acestui reu tramsu pre capulu Romaniei libere, pretindiendo că dragomanul consulatului sa asiste din nou in calitate oficiale la audentiele tribunalelor noastre.

A trebuitu unu ministru român că d. G. Costă-Foru care sa respinga cu indignație, că nu demnă și patriotu ministru, modulu cum reprezentantele republicei franceze in România a credutu ca trebue sa tracteze justiția tiei.

Adeverat'a politica națională este aceea: sa veghiăm necontentu și sa nu fim indusi in erore prin basmele cu cari voru sa ne adormă cei ce nu sciu a-si face decât trebile loru și nici nu visăza de sòrta noastră.

Sa nu cautămu esenția noastră aiurea, ci in sprințul ce fia-care națione trebue sa vedia in ea insasi.

In acăsta politica se concentră totu sentimentele de naționalitate; acăstă este singur'a politica care pledează in favórea sentimentelor noastre naționale. De acăsta politica ne tienem noii: ea este basata pre fapte recenti și pre trecutulu nostru.

Varietăți.

Dev'a in 23 Iuliu 1872.

Domnule Redactoru! Bine-voiti a publica în rubric'a pentru varietăți a prea prețuitului d-vosu diuariu urmatorei inciintare:

Subscrișulu are onore a aduce la cunoștiția prea onoratului publicu cum ca elevii scălei reale inferioare reg. ung. de statu voru depune esamenul publicu in 29 I. c.

Esamenele voru fi precedate in 28 I. c. de o expusenie a tuturor mijlocelor de invetiamențu, ce le are scăla reale din Dev'a.

Alu prea onoratei Redactiuni

Stimaturu

Ioanes Nep. Matușic
Directoru.

Dev'a in 23 Iuliu 1872.

Domnule Redactoru! Bine-voiti a publica în rubric'a pentru varietăți a prea prețuitului d-vosu diuariu urmatorulu anuncio:

Subscrișulu are onore a incunoscintia prea onoratului publicu care se interesă de invetiamențu, cumca propunerile la scăla reala inferioara reg. ung. de statu din Dev'a, pentru anul scol. 1872/3 se voru incepe in I-m'a Oct. a. c., când se va deschide și clas'a a două reale.

Inscrierile se voru incepe in septamâna ultima din lun'a lui Septembrie și se voru intemplă in tota diu'a dela 9—12 ore înainte de prânz; iera după prânz dela 3—6 ore se voru tinea esamenele de primire.

Dela cei ce dorescu a fi primiti in I-m'a clasa reală se pretindu urmatorele pregătiri: cetarea logică și fluenta; din gramatica cunoșcerea părților formali celor mai principali, precum și a dicerilor simple și compuse; scrierea corecta după dictat; cunoștiția sistemelui decimali pâna la o mia, precum și a celor patru specii cu numeri intregi și cu frângeri comune. Numai aceia se voru primi cari voru documenta cu ocazie de depunerei esamenele ca au baza buuu in obiectele mai susu-nominate.

Alu Prea onoratei Redactiuni

Stimaturu
Ioanes Nep. Matușic
Directoru.

* * * (Promovare.) Înregistrâmu eu bucuria scirea, ce dilele aceste ne sosise, ca numerul Doctorilor nostri români in drepturi să a înmulțit in 15 Iuliu c. n. prin promovarea după Nicolai Olariu la gradul și demnitatea de Doctor în utriusque la universitatea din Gratian.

* * * Se vorbesce cu multă siguranță despre intenționea lui Cuz'a-Voda d'a veni in România, bă unii pretindu că aru fi și intrat pre la Cernăuti in 6 Iuliu, unde aru fi fostu intempinatu de unu ajutant domnescu, tramsu într'adînsu spre alu insoci pâna la mosia sea Ruginós'a.

Nr. cons. sc. 199—1872.

Publicații.

Inaltulu Ministeriu reg. ung. de culte și instructiune cu emisulu seu dto 10 Maiu a. c. nr. 11441, a incunoscintiatu pre acestu Consistoriu archieclesanu, ca precum in anii trecuti, asiă și in anul curentu se va tinea cursulu supletoriu pentru invetiatori poporali fără deosebire de confesiune sau naționalitate, — și ca toti invetiatorii, cari voru participa la acelu cursu, voru capeta unu ajutoriu de 60 xr. v. a. pre di — și unde va fi posibil — și cuartiru gratuitu.

Deci acăsta dispoziție ministeriale se aduce la cunoștiția invetiatorilor nostri din archieclesa.

Sabiul, din siedint'a consistorialui archieclesanu, că senatul scolaru, tinența in 30. Ianuie 1872.

(2—3)

Concursu

Se publică pâna in 1-a Augustu a. c. pentru vacanța parochia Berghi'a de câmpie scaonala Mușobilui.

Emoluminte:

Casa parochiala, siura, și gradina inchisa in siantiu.

10. jugere de pamentu aratoriu. —

Dela tota famili'a 2. metrete de bucate, veudive jumetate.

De tota famili'a 2. dile de lucru, și tacsele stolari, care totu pretiu facu cam 400 fl. v. a.

Concurrentii voru avea a-si ascne concursurile sele, instruite intru intelectul Statutului Organic § 13. — subscrișulu pâna la disul terminu cându se va tinea și alegerea, sau dimpreuna cu inteleșul comitetului parochialu respectivu — in M. Osiorhei 5. Iuliu 1872.

prin Parteniu Trombitasius de Betlén
(1—3) Protopresbiteru gr. or.

Escriere de concursu.

Pentru anul scolasticu 1872/3 se scrie concursu la stipendiele fundației lui Gozsdu statutorie

din 100—500 fl. anuali, luându-se deosebita considerație la sciințele reale. —

Totu asei tineri români de religiunea greco-orientala din Ungaria și Transilvania, cari dorescă a căscigă vre-unul din aceste stipendie suntu avizati de a-si tramite cererile concursuali instruite cu atestatele de botez de paupertate și de studie pâna in 15 Septembrie 1872 st. n. la reprezentantia fundației lui Gozsdu, in Pest'a Rathhausplatz nr. 8 descoperindu și acea déca mai are de unde-va vre-unu stipendiu său nu?

Totu de-o dată se provoca stipendistii acestei fundații, că pâna la susu-atinsulu terminu sa arate rezultatul studierelor din anul scolare spirat, ca numai asiă li se voru rezerva și mai încolo stipendiele conferite. —

Pest'a, 3/15 Iuliu 1872. *)

Comitetulu reprezentantie fundaționale.

Georgiu Mocioni,

presed. comitetului.

I. cav. de Puscariu,

(3—3) notariu.

*) Cele-lalte jurnale române suntu rogate de a reproduce aceasta scriere de concursu.

Concursu.

La scăla normală gr. or. in Saliste suntu două stațiuni de invetiatori vacante, pentru a căror ocupare se scrie prin acăstă concursu pâna in 5 Augustu a. c. cal. vechiu. — Salariu anualu pentru fia-care invetiatori este căte 300 fl. v. a. și se platesce in rate trilunare anticipative. S'ar postu că unul dintre invetiatorii noi sa fia teologu, pentru că sa poată propune religiunea in tote clasele scălei noastre.

Doritorii voru tramite suplicele loru, provedeute cu documentele necesare să scrie de mâinile loru proprii la subsemnat'a eforia.

Saliste, 12/24 Iuliu 1872.

(1—3) Eforia scălei normale gr. or.

Concursu.

La scălele centrale române gr. or. din Brasov se află vacante urmatorele posturi de profesori respective invetiatori:

1. unu postu de profesor de matematică și fizica la scăla comercială și reală;

2. unu postu de profesor pentru chimia și istoria naturală totu la scăla comercială și reală; și

3. unu postu de invetiatori la scăla normală de fetiție.

Pentru ocuparea acestor posturi se scrie prin acăstă concursu.

Doritorii de a ocupă vre-unul din aceste posturi, sa binevoiescă a sterne la subscrisea eforia scolară celu multu pâna la 15/27 Augustu a. c. concursele loru inscrise de documentele prin care se arata:

a) ca suntu de naționalitate română de religiunea ort. or.

b) ca au conduită morală și politica buna;

c) ca au cuașificare receruta pentru postulu, la care competedia.

Cuașificare la posturile 1 și 2, se documentă prin testimoniu de maturitate și prin atestatul despre absolvarea cu sucesu a facultății filosofice dela Universitatea său a Institutului superioru tehnicu său a Academiei comerciale; iera cuașificare pentru postulu 3 prin absolutoriu dela Institutul pedagogico-teologicu gr. or. din Sabiu său dela altu instituțu superioru pedagogicu.

Competitorii, cari au, său esamene formale său o praca mai indelungată voru să preferiti.

Salariul anualu impreunat cu fia-care din posturile de sub 1 și 2 este 800 fl. v. a. și inaintare la 900; iera pentru postulu alu 3-lea 400 fl. v. a. Fia-care profesor și invetiatori are la tempulu său dreptu de pensionare.

Profesorulu său invetiatoriul alesu servește anul primu de probă, după implinirea acestuia se denumește definitiv, déca va fi depusu esamenul prescrisul de Statutul Metropoliei noastre române ort. or.

Brasovu 3/15 Iuliu 1872.

Eforia scăelor centrale române

(3—3) ort. orient.